

MØT FORFATTEREN

I sin nye roman, «Fvok», skriver Erlend Loe (t.v.) blant mye annet om statsminister Jens. Og i Frode Grytens «Saganatt» handler det mye om det særegne norske.

– Jeg er vokst opp i sosialdemokratiet. 60 år med Ap-ordfører i Odda. Likhet og fellesskap var idealene, alt het noe med folk; Folkebladet, Folkebiblioteket og Folkebadet. Så begyn-

ner det å forvitte. Politikerne blir mer opptatt av å holde på makten enn å videreutvikle det de har bygd opp. De gikk fra politikk til retorikk, fra visjoner til emosjoner, har Grytten uttalt til VG.

Onsdag denne uken skal herrerne Loe og Grytten tenke høyt sosialdemokrati, Arbeiderpartiet og drømmen om det norske hus. Det skjer på Literaturhuset i Oslo.

FÅ MED DEG

Satt du også klistret til skjermen da «Sopranos» ble vist? Da er vi to. Mafia-mystikk er evig fascinerende – og grunnlag for en hel, liten bok-industri. Kommende uke kommer journalisten Clare Longrigg til Oslo. Hun har tidligere skrevet «Den siste gudfaren

Jakten på Bernardo Provenzano. Nå er hun klar med «Mafiakvinner». Der forteller hun historien til en rekke mektige kvinner i mafiaen. Historiene viser at kvinnene på langt nær har vært så passive i virksomheten som man kan ha fått inntrykk av.

LENA STORVAND

KULTUR & TREND

Arnhild Skre:
«Hulda Garborg –
nasjonal strateg»
Biografi
669 sider. Kr. 429,-
Samlaget

Sanselig strateg

Hulda Garborg ga nasjonalismen et konkret innhold gjennom dans, mat og klær.

Tiårene rundt det forrige århundreskiftet var preget av en intens kamp om den norske identiteten. Hvilket språk skulle vi snakke? Hva slags kultur skulle man strekke seg etter?

Hulda Garborg var blant de ivrige deltagerne i denne debatten. I Arnhild Skres nye biografi kommer det klart frem hvilken viktig rolle hun spilte.

Hovedtesen at Hulda tilførte norskdomsrørsla en sanselig dimensjon, gjennom sitt arbeid for folkedrakter, folkedans og kosthold-sopplysning. Skre påpeker at hun dermed klarte å bygge en bro over til det «bynorske»: Folk som nektet å ta landsmålet i sin munn, ville likevel ha «bunader, åkleflatbrød og utskåmte møblar».

Mest interessant er likevel skildringen av Huldas personlige liv. Arnhild Skre tar henne for seg nærmest år for år, fra den vanskelige oppveksten frem til hun mottok St. Olavs Orden på slottet.

Portrettet viser en svært sammensatt kvinne. Hulda var kvinnesaksforkjemper, men aller mest opptatt av «heimen» og langt fra noen klassisk feminist. Hun var landsmålsforkjemper, men skrev på riksmål, og elitistisk nok til å føle seg hevet over det folket hun i utgangspunktet dyrket.

Det mest interessante paradokset er likevel at Hulda i stor utstrekning hentet impulser fra andre europeiske land – spesielt Tyskland – når hun skulle fremme det «genuint norske».

Hun var på mange måter i utakt med sin samtid. Det ble spesielt synlig på 1920-tallet, da mange nordmenn ble grepet av antielitistiske og sosialistiske strømninger. Som Skre skriver fremsto hun som en forsvarende av den «gamle orden» – og identifiserte seg dypest sett med hustruen på en storgård.

Biografien er et solid stykke arbeid. Ikke bare fordi leseren blir godt kjent med Hulda Garborg, men like mye fordi Skre formidler et spennende tidsbilde av allmenn historisk interesse. Boken er dessuten svært velskrevet.

STEN INGE JØRGENSEN

VISSTE DU AT...

- Arnhild Skre har skrevet boken «La meg bli som leoparden» (2009) – en biografi om Ragnhild Jølsen.
- Forfatteren har en lang journalistkarriere bak seg i NRK, Dag og Tid og Aftenposten.

Tett på Nansen

Harald Dag Jølle vinner høstens store Nansen-kappløp med et hestehode.

To Nansen-biografier i løpet av to uker. Først ute var Carl Emil Vogt med sin «Fridtjof Nansen».

Mannen og verden», anmeldt til en firer her i avisen i forrige uke. Og nå er altså Harald Dag Jølle her med første bind av sin storsatsning, med den enda mer konsise tittelen «Nansen. Oppdageren».

Begge er svært solide arbeider, men heldigvis også såpass forskjellige at det gir mening å lese dem i sammenheng.

Jølle er enda tettere på Nansens egne skrifter, både brev, artikler og dagboknotater enn det Vogt er. Det gjør at han til tider kan bli litt for sitatglad og lite analyserende. Det gjelder blant annet de ikke altfor engasjerende, interne universitetsintrigene Nansen var involvert i. Til gjengjeld ivaretar forfatteren på beste vis også all den naturlige action og dramatik som ligger i Nansens mer utadrettede liv og virke.

Resultatet blir en nesten vitalistisk biografi, der Jølle henter ut en flott og meget velskrevet historie om denne verdensberømte nordmannen. Han går nært inn på Nansen både privat og profesjonelt, her er det hele den store historien som skal fortelles.

Det er i seg selv et imponerende løft, og enda mer imponerende er det at Harald Dag Jølle kan skrive om for eksempel havforskning på en måte som gjør at også legmannen føler han henger med, selv om det vel å merke krever en viss lesekonisjon.

Harald Dag Jølle:
«Nansen. Oppdageren»
Biografi
520 sider. Kr. 449,-
Gyldendal

Overordnet sett trer det frem et overbevisende tegnet bilde av handlingsmennesket Nansen, han som ustanselig syntes å være på jakt etter en stor oppgave som kunne møte både hans eget selvbilde og andres høye forventninger.

Av og til følte han seg med rette motarbeidet, men vel så ofte var det nok hans egen steile personlighet som ødela for ham.

På slutten av dette bindet forlater vi Fridtjof Nansen i en alder av 50 år, på vei til Ishavet.

Det er all grunn til å se frem til fortsettelsen.

SINDRE HOVDENAKK

VISSTE DU AT...

- Harald Dag Jølle (40) er historiker og forsker ved Norsk Polarinstittut i Tromsø. Han var redaktør for «Norsk polarhistorie» (2004).
- I høst skal han delta på en ekspedisjon til Sydpolen.
- «Nansen. Oppdageren» er første bind av to.

Dickie Dick Dickens på papir

Kudos for fortellerglede, bakgrunnskunnskap, spenstige teorier om terrorbalansen i vår tid, og brukandes plot.

Likevel minner denne romanen mest om den tyske legendariske parodien på amerikanske krimserier, som stort sett bare hadde suksess i norsk radioteater.

Dokumentarforfatteren Bakkeli kan sitt journalistfag, men hadde fortjent mer engasjerte redaktører når han nå debutterer i sjangeren krim/skjønnlitteratur. Boken deler skjebne med sine hoved-

personer, dette er et litterært FUBAR. De som forstår dette uttrykket, vil muligens likevel ha en viss glede av romanen: Her dynes på med både grimme felterfaringer, spionklisjeer, leserbrevertikk, og konspirasjoner på høyeste supermaktinnivå.

Tre norske agenter må bokstavelig talt ut i kulden for å hindre et gedigent biologisk terrorangrep fra al-Qaida, etter at Bin Laden ble drept. Greit nok. Men her finnes ikke troverdige personer, situasjoner og miljøer. Særlig i dialogene blir språk og handling

parodisk. Replikkene er like oppstytte og klisjépregede enten det er presidenter eller bokens hovedpersoner som snakker. Romanen blir dermed en mission impossible for den gjennomsnittlige krimleser, også fordi forfatteren på død og liv må bake inn altfor mye av det han vet, kan, tror og mener.

Noen burde ha fortalt Bakkeli at å tvinge inn flere dusin bipersoner i en enkel actionfortelling som denne er lite taktisk. I stedet lar de ham teppebombe leseren med like mange sceneskift.

MAY GRETHE LERUM

Tom Bakkeli:
«Terrorjegerne»
Krim
395 sider. Kr. 349,-
Kagge

VISSTE DU AT...

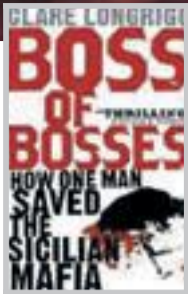
- Tom Bakkeli er født 1961, oppvokst i Oslo, nå bosatt på Tøten.
- Han er journalist i VG.
- Sakprosa-boken Norges hemmelige krigere fra 2007 ble trykket i 12 000 eksemplarer, og retter søkelys mot norsk militært engasjement i Afghanistan.

BOKMERKET

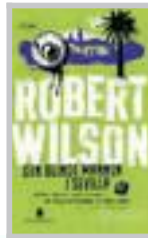
Oversetterblogg, jaha, det høres kanskje i overkant smalt og sært ut, eller? Men nei, <http://oversetterblogg.blogspot.com/> er riktig interessant og til dels fornøylig.

Der drøfter oversetterne problemstillinger knyttet til jobben, og da kan det for eksempel dreie seg om oversetter Hedda Vormelands betraktninger rundt det å oversette diverse navn på kjønnsorganer, og humor knyttet til disse. Jeg leste, ble litt klokere, og fikk meg en god latter på kjøpet. Hva mer kan man egentlig kreve?

LENA STORVAND

PERLE I POCKET

Da Robert Wilson var 19 år, var han involvert i en alvorlig bilulykke. Det forandret livet hans.

– Jeg lå på sykehus i tre måneder. Det gjorde noe med meg. Når du er ung er du så fylt av deg selv. Ulykken forandret meg, fortalte Wilson da jeg møtte ham for noen år til-

bake. Forfatteren klorte seg fast til livet, og til slutt kom han seg på beina.

Nå er den sympatiske forfatterens krimbok, «Den blinde mannen i Sevilla» å få for en billig penge. Ikke det dumme man kan bruke noen kroner på, spør du meg.

LENA STORVAND

BOKEKSTRA

Dus med greven

Sjelden gis en greve så varm omfavnelse som Herman Wedel Jarlsberg får i denne boken. Greven fortjener utvilsomt å få sin historie fortalt, igjen.

Karsten Alnæs har skrevet en mursteinsstor roman, med nummer to underveis. Alnæs kan kunsten å levendegjøre historiske hendelser med skildringer av hverdagsliv og virke for høy og lav, folks tanker, dialoger, tette episoder og drama.

Perioden fra slutten av 1700-tallet og det tidlige 1800-tallet kjenner forfatteren meget godt. Romanverket må være et prosjekt han har hatt i seg lenge, det stråler energi og entusiasme. Forfatteren har trofaste lesere, men i dette meget brede og høystemte panoramaet blir leserne trolig enten med ham på ferden eller faller av i de mange omstendelige detaljerte skildringer av dramaet frem til og med 1814.

Skikkelsen Wedel Jarlsberg (1779-1840) er fascinerende, født i Frankrike, gift med Karen Anker, datter til Peder Anker på Bogstad. Han var radikal og modig norsk

politiker, sikret norske kornforsyninger i kritiske år, viktig eidsvollsmann, folkelig, adelsherre, lensgreve til Jarlsberg ved Tønsberg. Karsten Alnæs er historiker og dikter og på fornavn med skikkelsene. Karen og Herman og deres familie beskrives i tanker og gjerning slik de lever, deres lille verden med den store verden på klosshold.

Alnæs har omfattende litteraturlister, og har selv sagt at han hviler tungt på Yngvar Nielsens store verk. Alnæs har timet sine romaner proft fram mot det store jubileet i 2014. Til da utkommer det mange bøker, hvorav en ny historisk biografi om Wedel Jarlsberg som vil være tuftet på ytterligere kildemateriale og ha en annen tilnærming. Til jubileet har i hvert fall greven fått sine romaner.

GURI HJELTNES

VISSTE DU AT...

- Karsten Alnæs er født i 1938 og har et omfattende forfatterskap bak seg, både som skjønnlitterær- og sakprosaforfatter. Han har skrevet lærebøker og skuespill.
- Alnæs mottok i 2003 hedersprisen under Bragepristildelingen.

Karsten Alnæs:
«Grevens tid»
Roman
604 sider. Kr. 399,-
Aschehoug

Suggererende

Ensomhet og kulde håndteres elegant og vakker i Marita Fossums nye stramme roman.

Marita Fossum er en spennende forfatter å følge som makter å utvise stor skrivekunst på få sider. I «Lykksalighet» er det ikke mye overflødighet, men en korthugd og suggererende fortelling. Emanuel J. Herman er pasient som må amputere den ene foten, anestesilege Hannah Lote følger ham først fra den profesjonelle distanserte sidelinjen. Men så følger hun ham mer enn en respektert lege bør – og her ligger historien. Ja, og så er det pasientens hund kalt Æsop. Er du en slags Thomas Glahn, spør doktor Lote, og dermed ligger det noe hamsunsk over denne romanen fra Nord-Norge, midt i en bitende kald vinter.

Fossum skaper fine portretter av to ganske så destruktive mennesker. Den nyopererte Herman vil ta sitt liv ved å dra ut på fjellvidda en natt, se det vakre nordlyset, Auroras dans, og der og da sovne inn. Legen Lote er

Marita Fossum:
«Lykksalighet»
Roman
183 sider. Kr. 349,-
Oktober

på sin side dødsykk av kreft, vanskjøtter behandling til kolleger og venners fortvilelse. Ingen av de to makter å løfte sine liv mot livet. Legen går med på å hjelpe Herman opp på fjellet, med også hunden Æsop som aktør. Fossum fører leseren fascinert inn i dette kjølige univers med vakkert og estetisk språk.

GURI HJELTNES

VISSTE DU AT...

- Marita Fossum er født i 1965 og debuterte i 2002 med romanen «Verden utenfor».
- Hun har mottatt Tanums kvinneskipend, og for sin tredje roman «Forestill deg» fikk hun Brageprisen 2005.
- I 2007 fikk hun Bokhandelens forfatterstipend for romanen «Kjære gjetergutt».

IMPONERENDE:
Harald Dag Jølles
biografi om Fridtjof
Nansen er et imponerende løft.

Foto: SCANPIX

Norge sett med et flatt blikk

Jenny K. Blake ser på Norge med sine australske øyne. Slike betraktningbøker kan være artige saker, der vi nordmenn får våre utenfor-verden-pass påskrevet.

Blake bruker naivistiske tegninger og små tekster i «The Norway Way», for å fortelle oss hvordan vi fremstår for et menneske som har levd sammen med oss, hun har bodd og jobbet i Norge, men på ingen måte er norsk.

Blake påpeker at vi går med ryggsekk og spiser brunost, det er nok litt rart.

Uten at det helt gir oss den store aha-opplevelsen. Her er noe av problemet med boken,

den er sjarmerende i sin enkelhet, rent ut koselig, men rører ikke ved noe som kunne gitt den en smule brodd.

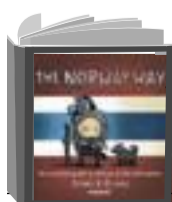
Deler i boken har vært publisert tidligere i «Brown cheese, please» og «Norsk, ikke sant?»

Her og der glimter den til med et treffende poeng, men stort sett er bekrefter den bare norske stereotyper.

Vi går på ski, vi drar på hytta, vi lager matpakke.

Er vi så kjedelige at en slik bok ikke kan bli morsom?

MORTEN ABRAHAMSEN

Jenny K. Blake:
«The Norway Way»
Illustrert
177 sider. Kr. 249,-
Schibsted

VISSTE DU AT...

- Jenny K. Blake har bodd tre år i Norge.
- Her jobbet hun som designer.
- Blake har tidligere gitt ut «Brown Cheese, please!» (2003) og «Norsk, ikke sant?» (2006), som er en blanding av illustrasjoner og tekst.
- Hun bor nå på en gård sørøst i Australia.

VISSTE DU AT...

- «Hyenene» er Ørstaviks tiende roman, og bøkene hennes er oversatt til 17 språk.
- Hun har også mottatt ti ulike priser gjennom sitt forfatterskap, som startet med romanen «Hakk» i 1994.